

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział I. Prawa mniejszości w świetle międzynarodowych systemów ochrony praw człowieka	21
1. Definicja praw mniejszości w oparciu o uniwersalną koncepcję praw człowieka	21
2. Ochrona praw mniejszości w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych	27
2.1. Instrumenty normatywne i pozanormatywne	28
2.1.1. <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>	28
2.1.2. <i>Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych</i>	30
2.1.3. <i>Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych</i>	32
2.2. Mechanizmy kontrolne	33
2.2.1. Rada Praw Człowieka	33
2.2.2. Komitet Praw Człowieka	35
2.2.3. Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka	37
3. Instrumenty ochrony praw mniejszości funkcjonujące w ramach systemu Rady Europy	39
3.1. Instrumenty normatywne	39
3.1.1. <i>Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności</i>	39
3.1.2. <i>Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych</i> ..	41
3.1.3. <i>Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych</i>	43
3.2. Mechanizmy kontrolne	46
3.2.1. Europejski Trybunał Praw Człowieka	46
3.2.2. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy	49
4. System ochrony praw mniejszości funkcjonujący w ramach KBWE/OBWE	50
4.1. Instrumenty normatywne i pozanormatywne	51
4.1.1. <i>Akt końcowy KBWE</i>	51
4.1.2. <i>Dokument końcowy konferencji przeglądowej w Wiedniu</i>	52
4.1.3. <i>Dokument końcowy spotkania kopenhaskiego w sprawie Ludzkiego Wymiaru KBWE</i>	54
4.1.4. Pozostałe akty	56
4.2. Mechanizmy kontrolne	57
4.2.1. Mechanizmy wiedeński i moskiewski	58
4.2.2. Wysoki Komisarz do spraw Mniejszości Narodowych	59
4.2.3. Inne	61

5. Ochrona praw mniejszości w ramach Unii Europejskiej	62
5.1. Instrumenty normatywne i pozanormatywne	64
5.1.1. <i>Traktat o Unii Europejskiej</i> wraz z późniejszymi zmianami	64
5.1.2. Ochrona praw mniejszości po <i>traktacie z Lizbony</i>	65
5.1.2.1. <i>Karta praw podstawowych</i>	68
5.2. Mechanizmy kontrolne	70
5.2.1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	72
5.2.2. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej	73
5.2.3. Komisja Petycji Parlamentu Europejskiego	74
Rozdział II. Sytuacja mniejszości muzułmańskich i niemuzułmańskich w świetle prawodawstwa Republiki Turcji	77
1. Zarys polityki wobec mniejszości w schyłkowym okresie istnienia Imperium Osmańskiego	78
1.1. Społeczna i organizacyjna struktura imperium	78
1.2. Sytuacja mniejszości wyznających religie inne niż islam	80
1.3. Sytuacja mniejszości wyznania muzułmańskiego	89
2. Traktaty z Sèvres i Lozanny i ich znaczenie dla mniejszości	93
2.1. Zapisy <i>Traktatu z Sèvres</i> jako bezprecedensowa szansa na powstanie autonomicznego Kurdystanu i emancypację innych mniejszości	96
2.2. <i>Traktat z Lozanny</i> i jego znaczenie dla mniejszości muzułmańskich i niemuzułmańskich	101
3. Ideologiczne podłoże regulacji prawnych dotyczących mniejszości we współczesnej Republice Turcji	105
3.1. Upadek sułtanatu i powstanie republiki oraz ich znaczenie z punktu widzenia mniejszości	105
3.2. „Wszyscy jesteśmy Turkami” – doktryna kemalizmu i kres istnienia mniejszości wyznania muzułmańskiego we współczesnej Republice Turcji	108
3.3. Prawne przejawy realizacji doktryny kemalizmu w dziedzinie negowania istnienia mniejszości wyznających islam	112
3.3.1. Konstytucja z 1924 roku	112
3.3.2. Akty prawne niższego rzędu	112
3.3.3. Konstytucja z 1961 roku	117
4. Współczesny status mniejszości	120
4.1. Konstytucja z 1982 roku	120
4.2. <i>Ustawa o walce z terrorem</i>	125
4.3. <i>Ustawa o partiach politycznych</i>	129
4.4. Akty prawne przyjmowane i nowelizowane w ramach programu <i>Demokratycznego Otwarcia</i>	130
Rozdział III. Rzeczywista sytuacja mniejszości niemuzułmańskich we współczesnej Turcji	134
1. Mniejszości chrześcijańskie objęte praktyką stosowania <i>Traktatu z Lozanny</i> ...	134
1.1. Grecy	134
1.2. Ormianie	148
2. Sytuacja mniejszości chrześcijańskich nieobjętych praktyką stosowania <i>Traktatu z Lozanny</i> na przykładzie kościoła rzymsko-katolickiego oraz kościoła asyryjskiego	163
3. Wyznawcy judaizmu	176

Rozdział IV. Rzeczywista sytuacja mniejszości wyznania muzułmańskiego	184
1. Mniejszości akcentujące swoją odrębność od narodu tureckiego	186
1.1. Kurdowie	186
1.2. Lud Zaza	206
1.3. Arabowie	216
2. Zapomniani czy zasymilowani? Mniejszości o tożsamości tureckiej	223
2.1. Łazowie	223
2.2. Czerkiesi	229
3. Specyficzna sytuacja alewitów jako przykład dyskryminacji religijnej w majestacie świeckiego państwa i prawa	234
Rozdział V. Ochrona praw mniejszości w Turcji jako przeszkoda na drodze do Unii Europejskiej	246
1. Ochrona praw mniejszości jako kryterium akcesji	246
2. Problemy mniejszości w Turcji w świetle orzecznictwa ETPC	248
2.1. <i>Yedikule Surp Pirgic Ermeni Hastanesi Vakfi przeciwko Turcji</i> <i>oraz Fener Ortodoks Lisesi Vakfi przeciwko Turcji</i>	249
2.2. <i>Hasan i Eylem Zengin przeciwko Turcji oraz Mansur Yalçın i inni</i> <i>przeciwko Turcji</i>	254
2.3. <i>Şükran Aydın i inni przeciwko Turcji</i>	261
2.4. <i>Sinan Işık przeciwko Turcji</i>	265
3. Możliwe scenariusze rozwoju i zmian w sytuacji mniejszości w Turcji	270
3.1. Prawdopodobne kierunki zmian w położeniu mniejszości w przypadku trwania negocjacji akcesyjnych	271
3.2. Sytuacja mniejszości zamieszkujących terytorium Turcji w razie niepowodzenia procesu akcesyjnego	278
Zakończenie	285
Bibliografia	302
Aneks	315